

1944, 11. októbra. Viedeň. — Prípís župného hospodárskeho poradcu NSDAP Rafelsbergera, zaslaný spolu s kópiou zprávy pre šéfa hlavného úradu ríšskej bezpečnosti Kaltenbrunnera K. H. Frankovi do Prahy.

Obergruppenführer!

V prílohe Vám posielam na vedomie priepis mojej dnešnej zprávy obergruppenführerovi Kaltenbrunnerovi s prosbou, aby ste ju považovali za dôvernú.

Heil Hitler!
Váš Rafelsberger

1. príloha.

Tajné.

Rf/St.,
[Vec]: Slovensko
SS obergruppenführerovi
Dr. Ernstovi Kaltenbrunnerovi
šéfovi bezpečnostnej polície a bezpečnostnej služby,
Berlín — SW 11
ul. Princa Albrechta 8

11. októbra 1944.

Obergruppenführer!

Včera, počas návštevy rafinérie Apollo v Bratislave som mal príležitosť osobne si overiť a doplniť svoje dojmy o vývoji na Slovensku. Ako výsledok chcel by som zachytiť nasledujúce: Slovensko sa dnes stalo šťastí prakticky vojnovým územím. Pokiaľ nie je obsadené povstalcami, nadobudlo v podstate charakter akéhosi zázemia. Tejto okolnosti sa urobilo zadosť tým, že osoba obergruppenführera Höfleho bola teraz vymenovaná za vojenského veliteľa.

Čo najskoršie odstránenie ohniska na strednom Slovensku je bezpochyby predpokladom pre každú ďalšiu politickú, hospodársku aj vojenskú prácu na Slovensku. Na základe včera získaných zprávm mám dojem, že sa správne uznáva to, že aj nami nasadené jednotky vyvíjajú znamenité úsilie a dosiahli úspechy, ale že dosiaľ z východu nemohli byť nasadené dostatočné sily proti partizánom, pofažne povstalcom, takže akcia sa doteraz prejavuje v podstate v zatlačovaní povstalcov zo západu na východ, čo sa vzhľadom na blízkosť frontu v lesnatých Karpatoch a teraz aj ruského vpádu do Maďarska javí nanajvýš povážlivo.

Niet pochýb o tom, že zabezpečenie pokiaľ možno veľkej časti slovenského územia mohlo by mať rozhodujúci význam aj v prípade ďalšieho prenikania Rusov do Maďarska. Čím väčšiu časť slovenského územia dokážeme udržať, tým lepšie bude zabezpečená severná časť východného frontu smerom na juh, tým menšie bude nebezpečenstvo prenesenia povstania do protektorátu a tým ľahšie sa vytvorí a zabezpečí obranný front v okrajových oblastiach Maďarska a Álp na juhu Slovenska.

Musí sa teda bezpochyby všetko nasadiť pre to, aby sa toto územie znovu oslobodilo a zaistilo.

Popri tomto vojenskom potlačení povstania musí sa však podľa mojej mienky urobiť tiež všetko, aby sa zabránilo ďalšiemu, i keď nebadanému rozširovaniu partizánskeho a povstaleckého hnutia na Slovensku. Viaceré predpoklady pre to nevidím splnené. Súčasný vývoj na Slovensku musí viesť k inflácii, ktorej sprievodné javy, ak sa neusmernia a neobmedzia, by naše tamojšie polozenie, samozrejme, po politickej i vojenskej stránke podstatne sťažili.

Niet pochýb o tom — a uznáva to pravdepodobne aj väčšina Slovákov, i keď s odporom — že Slovensko a každý jednotlivý Slovák bude musieť v budúcnosti priniesť značné obete v službe pre spoločnú vec. Tieto obete budú podstatne vyššie, ako by boli bývali pri cielavedomejšej nemeckej politike na Slovensku.

Abyste však z našej strany luk neprepínali, zdá sa mi nutným, aby sme sa obmedzili na skutočne nevyhnutné veci a požiadavky.

Od Slovákov sa teda musí žiadať, aby urobili všetko, čo vyžaduje armáda, práve tak všetko, čím môže Slovensko prispieť na zbrojenie. Naproti tomu musia ustúpiť z našej strany všetky ostatné požiadavky. Zvlášť by sme sa však museli postarať o to, aby boli z krajiny odstránení všetci nežiadúci zneužívatelia a príživníci. V prítomnosti sa deje opak.

Bratislava bola vždy mestom pôžitkárov, a ja som sa tam počas svojich ostatne nie častých návštev vždy rád dobre a výdatne najedol. Čo sa tam však teraz v tomto smere deje, je nechutnosť

najvyššieho stupňa. K tomu pristupuje mimoriadne vysávanie krajiny početnými zástupcami úradov a firiem v uniformách i bez uniforiem, mužov i žien.

Úspešné uskutočnenie tejto požiadavky zdá sa mi ostatne nemožné, pokiaľ sa zo strany ríše udržiavajú na Slovensku zariadenia, ktoré v minulosti túto činnosť nehatili, dokonca k tomu azda prispievali. K naozaj úspornej činnosti ríše na Slovensku tiež náleží, aby sa teraz zbytočné zariadenia odbúrali. K týmto sa počíta bezpochyby vládny výbor a podľa mojej mienky aj nemecké vyslanectvo.

Slovenská vláda je neaktívna, sčasti z nedostatku dobrej vôle, sčasti z neschopnosti. Rozumne ju dnes tiež nemôžeme hodnotiť o nič vyššie ako asi vládu Nediča v Srbsku, ktorá ostatne práve prišla do Viedne.

Slovenská vláda nie je už teda nijakým partnerom na vyjednávanie. I keď, samozrejme, navonok má sa zachovať jej funkcia vlády samostatného štátu, nie je bezpochyby nutné, a teda už ani opodstatnené vyjednávať s ňou cestou vládneho výboru o veciach, ktoré sa musia upraviť za daného a už vylúčeného stavu vecí výlučne podľa mienky ríše.

Slovenskú vládu možno naďalej považovať a hodnotiť len ako výkonný správny orgán, ak sa nechceme v tejto bezpochyby kritickej situácii vystaviť nebezpečenstvu, že sa proste nestane to, čo si vyžaduje ríša a blízky front.

Okrem toho vyplýva práve v tejto situácii z rozsiahlej práce vládneho výboru a vyslanectva množstvo protichodných názorov a zámerov, z ktorých jeden či druhý môže byť taký dobrý i taký zlý, ako je, pričom ale objavovanie a roznášanie takýchto nezrovnalostí môže viesť, aj vskutku vedie, len ku škode ríše.

Všetkým týmto veciam sa možno za situácie podliehajúcej denne zmenám na Slovensku vyhnúť len tak, keď sa prebytočné zariadenia zrušia a na ich mieste sa sústreďí to, čo zodpovedá zostávajúcim úlohám.

Som preto tej mienky, že je potrebné z tohto stavu vyvodíť dôsledky; treba záležitosti na Slovensku — podobne ako v Srbsku — popri vojenskom veliteľovi a v nutnej závislosti od neho, politicky a hospodársky sústreďiť v jednej ruke s vylúčením a odbúraním všetkých prebytočných inštitúcií a osôb, aby bola záruka, že sa vyvodia potrebné dôsledky a urobia opatrenia s príslušnou znalosťou vecí a so zásadným postojom a chovaním.

Veľmi by som v tejto súvislosti odporúčal zveriť takúto úlohu vyslancovi dr. Neubacherovi, ktorý predsa už azda nemá vo svojom doterajšom pôsobisku v Srbsku, Albánsku a Grécku v najnovšom čase nijaké praktické pole pôsobnosti.

Ako som počul, má sa stať štátny veliteľ Hlinkovej gardy Kubala v týchto dňoch konečne tiež šéfom štátnej bezpečnosti, potom čo pokročila nutná organizácia HG. Tento vývoj treba uvítať. Podľa získaných správ zdá sa mi nutným vybaviť teraz HG aj zbraňami. Vodcovia gardy sa mimoriadne osvedčili obzvlášť na ohrozenom východnom Slovensku, v oblastiach obsadených povstalcami takmer bez výnimky zaplatili svoju vernosť ríši životom.

Heil Hitler!
(Rafelsberger)

ŠSUA Bratislava. Nár. súd Bratislava, 1946, kart. 67/279—284. Fotokópia originálu listu a Rafelsbergerom parafovaného strojopisného priepisu zprávy. — Použitý preklad publik. v knihe M. Kropiláka „Účasť vojakov v Slovenskom národnom povstaní“, Bratislava 1960, s. 139—141. (Porovnaný s nemeckou predlohou.)

1944, október 11. [Slovensko.] — Súrny ďalekopis nemeckého veliteľa na Slovensku H. Höfleho štátnemu ministrovi K. H. Frankovi v Prahe so žiadosťou o zaslanie protipovstaleckých letákov.

Tajné

Vec: Rozkladná propaganda na Slovensku.

Veľactený pán štátny minister!

V najbližších dňoch má byť vykonaný dohovorovaný úder proti centru odporu. Popri rozsiahlych vojenských prípravách je naplánovaná aj propagandistická